

IN BANGE DAGEN.

DE LOTGEVALLEN VAN DEN HUGENOOT.

DOOR

C. DE BRUYN.



Inleiding.

Christus' kerk heeft alle eeuwen door verwoede vijanden gehad, nu eens waren het Joden, dan weer Heidenen, doch de hevigste en felste vijanden is voorzeker de kerk van Rome geweest. Hoevele malen hebben hare priesters hunne pennen gedoopt in het bloed der martelaren? We behoeven, om dat te onderzoeken, niet naar Oost of West te gaan, want terecht zong eenmaal een dichter, dat Neerlands bodem doorweekt is van martelaarsbloed.

De geschiedenis, die voor ons ligt, verplaatst ons in Frankrijk en wel in de dagen die aan de herroeping van het „Edict van Nantes” voorafgingen en die daarna volgden.

In 1589 was Hendrik IV van Bourbon koning geworden. Als protestant, kon hij het vertrouwen zijner onderdanen niet winnen en ging daarom, wilde hij zijn land niet voet voor voet op zijne Roomsche onderdanen veroveren, tot de Katholieke kerk over. Toch vergat hij zijne geloofsgenooten niet. Bij het „Edict van Nantes” waarborgde hij hen vrijheid van godsdienst en gaf hij hun het recht alle waardigheden en ambten in het rijk te bekleeden, ook mochten ze de veiligheidssteden behouden.

Onder het bestuur van den despoot Lodewijk XIV kwam in dezen gunstigen toestand verandering. Door invloed van de verbitterde en naar bloed dorstende geestelijkheid werd de vorst er toe over-

gehaald de ketterij in zijn land uit te roeien.

Eerst werd nu getracht de voornaamste protestanten door omkoopung tot afval te bewegen. Toen dit niet hielp, ging men langzamerhand tot geweld over. Den Hugenoten of Gereformeerden werd den openlijken eeredienst verboden. Staatsbetrokkingen mochten ze niet meer bekleeden en eindelijk werden de arme Hugenoten aan de meest goddelooze wreedheden overgegeven. Het tijdperk van de „dragonnades” brak aan.

Alle protestanten kregen dragonders in huis, die hunne ongelukkige slachtoffers van alles beroofden en niet zelden mishandelden.

't Is in deze bange dagen, dat de volgende bladzijden ons terugleiden.

Voorzeker na het lezen van zulke tooneelen mogen we wel met dankbaarheid vervuld zijn, dat we in ons kleine Vaderland zoo rustig en vrij God kunnen dienen naar de Schriften.

En vanwaar die rust en vrijheid?

Van Hem, die gezegd heeft: „Die Mij eeren, zal ik eeren.”

Met onze vaders, wier bloed en tranen hier gestroomd hebben, kunnen we zeggen: „Hulp van God verkregen hebbende, staan we tot op dezen dag.”

—0—

I.

DE DRAGONNERS KOMEN.

Het was de 22ste Augustus 1681. Liefelijk scheen de zon over het dorpje Mougou en verlichtte ook het eenvoudige kerkje

van de weinige protestanten, die zich in dat plaatsje bevonden. Hoe licht het daar buiten was, somber was het in de harten van de kleine schare aanwezigen, daar saamgekomen, om hunne harten voor God uit te storten en Hem om kracht te smeeën, ten einde staande te blijven, wanneer de verzoeking daar zou zijn. Onheilspellende teekenen waren zichtbaar, onrustbarende berichten kwamen van alle kanten opzetten. Op de buitenwegen en in de bosschen ontmoette men dagelijks tallooze vluchtelingen, die aan de woede der dragonders en der Roomsche priesters trachtten te ontkomen. In verschillende deelen van het land werd reeds op eene vreeselijke wijze huisgehouden en al dichter en dichter kwam het gevaar.

Wie beschrijft dan ook de ontsteltenis van die kleine schare, toen ze uit de kerk gekomen, de gevreesde ruitery zag staan.

Ieder spoedde zich huiswaarts en wie vluchten kon, vluchtte in allerijl.

Tot de laatsten behoorde echter niet die man van middelbaren leeftijd, vader van een talrijk gezin, die zich ook ijlings naar huis begeeft, maar, om zijne zieke vrouw te beschermen. En zijne kinderen dan? Die waren reeds allen in veiligheid, ook het jongste, René, pas zeventien dagen oud, die aan de zorg van eene buurvrouw toevertrouwd was.

Nauwelijks was hij echter binnen of een dragonder verschijnt voor de woning. Hij springt van zijn paard, doet de deur open en vraagt op barschen toon: „Woont hier Jan Migault?”

„Jawel, mijnheer,” klinkt het vast en duidelijk antwoord.

„Wilt ge tot de Roomsche kerk terugkeeren?”

„Nooit, mijnheer, ik hoop, dat God mij daarvoor bewaren zal.”

„Zoo zeg dan maar eens, hoeveel ge betalen wilt. Van uwe mildheid zal het afhangen, hoeveel soldaten ge ingekwartierd krijgt.”

„Mijnheer, ik heb op 't oogenblik geen geld tot mijne beschikking.”

Dadelijk ging de soldaat het geheele huis doorzoeken. Alles werd geopend en nauwkeurig doorzocht, huis zoowel als stal, waarna de man zich verwijderde.

Eenige oogenblikken daarna verschenen er twee soldaten, die, na hunne inkwartieringsbiljetten getoond te hebben, de paarden in den stal zetten en een middagmaal eischten, waarmee gemakkelijk twintig personen verzadigd konden worden. Terwijl het maal bereid werd, kwamen er nog twee dragonders, die ook hunne paarden in den stal brachten en binnentraden, terstond gevolgd door nummer vijf die eerst zijn paard van het noodige voorzag en daarna ongevraagd plaats aan tafel nam.

De tegenwoordigheid en de moedwillige beleedigingen van vijf soldaten, zoo ruw en onbeschaamd, als men ze zelden aantreft, schenen nog geene voldoende kwelling te zijn voor den armen Migault en zijne zieke vrouw. Het duurde dan ook niet lang of vier nieuwe gasten meldden zich aan. Vloekende en razende stoven ze binnen. Eerst gingen ze op de meest goddelooze wijze uitvaren over het hooi, dat niet naar hun zin was en daarna geboden ze den armen Migault, dat hij ander en beter eten moest halen. Onder de grofste vloeken en verwenschingen noemden ze hem nu eene reeks levensmiddelen op, die in het gansche dorp niet te krijgen waren.

„Vooruit,” bulderden eenigen „ga halen.”

„Ja, mannen,” antwoordde Migault, „maar dan moet ik naar Niort en dat ligt dertien kilometer van hier.”

„O, dat geeft niet,” schreeuwden ze, „dan zorg je maar, dat je iemand vindt, die het voor je haalt. En nu dadelijk weg en gauw terug.”

De ongelukkige verliet nu zijne woning en begaf zich terstond naar twee Katholieke dames, die naast hem woonden. Door eene geheime deur wist hij de aanzienlijke huizinge binnen te komen. Door verschillende gangen kwam hij eindelijk voor de deur van de huiskamer en klopte. Spoedig werd de deur door eene der dames geopend.

„Hé, Migault, u hier, kom binnen.”

Nadat er een stoel bijgeschoven was, nam hij aan de tafel plaats. „Wel,” zei de oudste der dames, „vertel ons eens spoedig, wat er bij u gebeurd is, want ge ziet er zeer ontsteld uit.”

Migault vertelde nu, al wat er voorgevallen was. Het verhaal was nog niet ten einde, toen eene krachtige bons op de voordeur allen deed opspringen. Juffrouw Maria, de jongste, snelde naar voren, opende de deur en zag tot haar schrik zes dragonders voor het huis.

„Dame,” sprak een van hen, „waar woont Jan Migault?”

De onthutste dame wees de woning aan, waarop ze terstond aftrokken.

Het is te denken, dat dit bericht Migault met vrees vervulde. Hij dacht aan zijne arme vrouw, die alleen onder die woestelingen was.

„Hoor eens, waarde vriend,” zeiden de beide dames, „wat we u bidden en smeeken mogen, ga niet naar uw huis terug. Men heeft niet alleen het plan gevormd, om u van alles te berooven, maar door toedoen van den pastoor, zal men u ook naar eene plaats trachten te brengen, waar ge liever niet zijn zult, en wellicht ook nimmer uit zult komen. Hebt ge dus uw leven en uwe vrijheid lief, neem de vlucht, dan zijt ge slechts uw inboedel kwijt.”

„Welnu dames,” antwoordde hij, „ik zal uw raad opvolgen, ik zie ook zeer wel het gevaar in. Het is mij ook bekend, hoevelen onzer broeders met geweld naar de Roomsche kerk gedreven en gedwongen zijn, afstand van hun geloof te doen en aan de kerkelijke plechtigheden mee te doen, wat zij echter niet gedaan hebben. Toch heeft men het gerucht verspreid, dat ze openlijk hun geloof herroepen hebben. De woede van de vijanden is nu des te grooter. Maar ach, ik kan van mijne lieve vrouw niet scheiden, die daar aan zestien beulen over geleverd is.”

„Wij beloven u, Migault, voor haar te zullen zorgen. Eer het avond is, zullen we haar, indien het maar eenigszins mogelijk is, gelegenheid geven om te ontvluch-

ten. Ga gij nu met ons mee, dan zullen we u eene veilige verblijfplaats aanwijzen.”

Een der dames geleidde hem nu door een achterstraatje in een tuin, aan alle zijden door hooge muren afgesloten. Hier liet zij hem, na de deur goed gesloten te hebben.

Het was 's middags tusschen drie en vier uur, dat Migault hier opgesloten werd. Tot acht uur in den avond bleef hij hier aan zichzelf overgelaten. Die uren scheenen hem echter wel zoovele jaren toe. De gedachte aan zijne arme vrouw gaf hem geen oogenblik rust. Hij scheen voortdurend haar stem te hooren, het was hem of zij zijne hulp inriep tegen haar verwoede vijanden, dan weer was het, of hij een zacht verwijt van hare lippen vernam, dat hij haar verlaten had, juist nu ze hem het meest noodig had. Allerlei vreeselijke dingen stelde hij zich voor en toch, wat er in zijne woning gebeurde, ging zelfs zijne verbeelding nog te boven.

II.

DE WOEDE BREEKT LOS.

Nauwelijks kregen de soldaten er de lucht van, dat Migault buiten hunne macht was of hunne woede kende geen grenzen meer. Zij besloten nu hun hart eens aan zijne zwakke, zieke vrouw op te halen. Zoo goed en kwaad als het ging, was zij reeds uit bed gekomen, om hare ruwe gasten te bedienen en terwijl zij zich naar eene andere kamer begaf om wijn te halen, wat men op hoogen toon van haar geëischt had, kwam een der soldaten haar achterna. Daar zij slechts met moeite zich voort kon slepen pakte hij haar op ruwe wijze beet, sleepte haar weer terug en sloeg haar zoo geweldig, dat zij half bewusteloos op den grond lag.

„Vooruit, rijt op,” bulderde nu een ander, „moët je daar blijven liggen, je hebt immers rust en warmte noodig” en meteen greep hij haar bij de schouders en slingerde ze in een hoek bij den schoorsteen.

„Ziezoo, moedertje, nu zullen we je eens heerlijk verwarmen.”

Het vuur in de haard werd nu zoo heet gestookt, dat de hitte letterlijk onverdraaglijk was. Bij gemis aan brandstof werden eenige meubelen stuk geslagen of getrapt en op het vuur geworpen. Terwijl het al heviger brandde, trachtten sommigen de vrouw tot afval te bewegen. Zij dreigden haar te zullen verbranden en braakten daarbij de ontzettendste godslasteringen uit.

Intusschen werd de hitte zoo vreeselijk, dat de soldaten het er niet bij uit konden houden en er telkens twee of drie elkander moesten afwisselen om de vrouw op allerlei wijze te kwellen. Doch welke pogingen zij aanwendden, het was al vergeefs. Deze bewonderenswaardige vrouw, die wist, in wien zij geloofde verloor geen oogenblik hare kalmitte. Zij gaf zich geheel over aan Hem, die kracht naar kruis geeft. Met evenveel zachtheid als standvastigheid bood zij weerstand aan al wat men haar in den weg legde en aan alle verleiding.

Uitgeput door hetgeen zij te lijden had, verloor ze eindelijk het bewustzijn en hoorde zodoende niets meer van de grove vloeken en beledigingen.

Terwijl deze ontzettende tooneelen plaats grepen, traden de twee dames binnen. Ontzetting greep haar aan bij het zien en hooren van de goddeloosheden, die hier plaats hadden. Zij vielen den officier voor de voeten en baden hem, toch medelijden met die ongelukkige vrouw te hebben. Maar welken invloed hadden tranen en gebeden op de harten van die bloeddorstige tijgers?

Had God geen onverwachten beschermer gezonden, de ongelukkige had den nacht niet beleefd.

Drie dagen geleden was de prior van het klooster vertrokken en vervangen door den vicaris Bijou, een uitnemend, verstandig man en een vriend van Migault. Juist bevond hij zich in eene vrij talrijke vergadering, toen hem iemand in alle stilte kwam mededeelen, wat er met Migaults' vrouw voorviel.

Terstond ging hij mee om er zich met eigen oogen van te overtuigen. Door zijn

ambt en zijn invloed, wist hij de soldaten over te halen, met hun bekeeringswerk op te houden.

„Mannen” sprak hij, „gij ziet wel, dat ge met hardheid en geweld niets wint, geeft die vrouw aan mij, dan zullen we trachten haar met zachtheid te overreden.”

Dit verstandige woord had eene gunstige uitwerking. Geholpen door de beide dames, die er ook juist waren brachten ze juffrouw Migault naar eene andere kamer, om haar eerst wat tot bezinning te doen komen. Ze verzochten nu den vicaris haar een oogenblik alleen te laten, daar er eenige noodzakelijke bezigheden moesten verricht worden. Beleefdheidshalve verliet hij nu de kamer en sloot de deur achter zich. Van deze gelegenheid maakten de edele vrouwen gebruik om met de patient door eene achterdeur het huis te verlaten en door de bekende geheime deur ze in hare eigen woning te brengen. Zij moesten de zieke, die meer dood dan levend was, voortdurend dragen, maar eindelijk waren ze toch op den zolder gekomen, waar ze haar verborgen onder eene hoop linnengoed. Terstond begaven ze zich nu weer naar den vicaris.

„Waar is mijne gevangene?” riep deze, zoodra hij de vrouwen zag.

„Zij is niet meer in de macht van die monsters,” was haar antwoord.

„Welnu,” zeide hij, „moge de Almachtige haar en haren echtgenoot onder Zijne hoede en bescherming nemen” en zonder een woord tot de soldaten te spreken, verliet hij het huis.

De woede der krijgslieden kende nu geen grenzen meer. Beide slachtoffers waren hen ontsnapt. Het geheele huis gingen ze doorzoeken en ook dat van de beide dames. Elk hoekje werd onderzocht, ook de zolder. De hoop linnengoed lieten ze echter onaangeroerd liggen. Zoo mocht de ongelukkige vrouw weer ondervinden, dat er geen haar van heur hoofd zou vallen, zonder den wil van haar hemelschen Vader.

Toen deze onderzoekingsstocht afgelopen was en ze in het verlaten huis terugge-

keerd waren, kwam hunne woede een weinig tot bedaren bij het verschijnen van Jan Dillo, den boezemvriend van Migault. Deze had nauwelijks gehoord, dat zijn vriend soldaten ingekwartierd kreeg, of hij had terstond de reis van drie uren aanvaard, om hem in den nood bij te staan.

Stellig hadden de soldaten nu hunne gramschap aan vriend Jan gekoeld, had een van hen hem niet herkend. Deze waar-schuwde zijne makkers, want hij had eens gezien, dat Jan een boodschap deed voor een der officieren en het kwam hun dan ook raadzaam voor, hem geen kwaad te doen. Toch ging Jan dadelijk aan 't bedie-

nen en hij bleef daar den ganschen nacht.

Den volgenden dag keerden de meeste protestanten in het dorp weer tot de Roomsche kerk terug op een twintigtal gezinnen na, die bij de nadering der ruiters gevlucht waren en nu in de bosschen rondzwierven.

In het huis van Migault was niet veel meer te vinden. Bedden, meubelen, linnen-goed, alles was vernield of verkocht. Ook de verlaten huizen ondergingen hetzelfde lot en toen de hoofdofficier zich overtuigd had, dat er in Mougou niets meer te doen viel, begaf hij zich met zijne mannen naar de naburige plaats, om daar hetzelfde te verrichten.

(Wordt vervolgd.)

De laatste strijd in het Colisaeum.



Het grootste en meest bekende van alle amphitheatres is het Colisaeum te Rome. Het werd gebouwd door Vespasianus en zijn' zoon Titus, in een vallei te midden der zeven heuvelen, waarop Rome gebouwd was, gelegen. De gevangenen Joden moesten er aan werken. De stof, waaruit het bestaat, graniet van buiten, en een zachter steensoort aan den binnenkant, is zoo bewonderenswaardig gerangschikt, dat het gebouw nu nog, na meer dan 18 eeuwen, weinig op eene ruïne gelijk, en een der grootste merkwaardigheden der „eeuwige stad" blijft.

Het gebouw besloeg eene oppervlakte van circa 2½ H.A. en kon plaats verleen aan niet minder dan 87000 toeschouwers.

Er was geen dak boven, doch wanneer het regende of de zon te fel scheen, spannen matrozen een zijden gordijn over 't geheel uit. Soms was 't ook fijn linnen van

een purperen kleur. Als dan de zon scheen, werd het gansche amphitheater in een rooden gloed gedompeld.

Zoodra de Keizer plaats genomen en het sein gegeven had, begon het spel. Soms werd het eerst een olifant binnengeleid, die op de koord danste, of naar boven klom en zich langs een touw weer liet zakken. Ook kwam somtijds eerst een leeuw binnen, een met juweelen omzette gouden kroon dragende, een keten van diamanten om zijn hals, zijne manen met gouddraad doorweven, zijne klauwen verguld, spelende met een haas, die zich onbevreesd waagde onder het bereik van de klauwen des leeuws.

Op een anderen keer liet men de gansche arena vol water loopen. Een schip zeilde in het midden. Plotseling viel dit uitéén en eene menigte vreemde dieren zwommen in alle richtingen. Dan weer opende zich opeens de grond en boomen schoten welig op, beladen met gouden vruchten.

Ook werd soms het spel van *Orpheus* vertoond: de boomen volgden den grooten

IN BANGHE DAGEN.

DE LOTGEVALLEN VAN DEN HUGENOOT.

DOOR
C. DE BRUYN.

(Vervolg van bladz. 204.)

III.

DE EERSTE ZWERFTOCHT.

Onrustig liep Migault in den tuin op en neer. Daar liet de torenklok acht slagen hooren en op hetzelfde oogenblik ging de tuindeur open. Hij snelde juffrouw Annette, de oudste, tegemoet en wie beschrijft zijn blijdschap, toen hij mocht vernemen, dat zijne vrouw gered was. Tranen van dankbaarheid stroomden langs zijne wangen. Er werd nu afgesproken, dat hij en zijne vrouw elkander over eenige uren op eene bepaalde plaats in het bosch zouden ontmoeten. Op dien tijd waren de soldaten druk aan het drinken en zouden ze aan geen vervolgen denken.

Met spanning verwachtte hij dan ook het oogenblik, dat hij zijne gade zou weerzien. Ter bestemder ure was hij op de afgesproken plaats waar op het bepaalde uur een licht rijtuigje naderde, waarin de beide dames en zijne vrouw zaten. Wat eene blijde ontmoeting. Met tranen in de oogen dankten ze God voor Zijne trouwe hulp en ook de edele dames voor hare zorgen. Dezen keerden nu te voet terug, terwijl Migault in het voertuig stapte en naar het kasteel van een der naburige plaatsen reed, waar hij 's avonds om elf uur aankwam. Ze werden daar met open armen ontvangen en brachten er een groot deel van den nacht door. Toch week de slaap van hunne oogen. Wat was er in enkele uren niet gebeurd! Elk geluid, dat

ze vernamen, hielden ze voor paardenge-trappel en elke stem voor de stem van soldaten.

Ze besloten dan ook op te staan en zich verder van de plaats des onheils te verwijderen. Nadat de gastheer hun eerst nog een versterkend maal aangeboden had, verlieten zij het kasteel in het holle van den nacht en bereikten bij het aanbreken van den dag de stad Niort. Daar namen ze hun intrek bij de dames Monestier en verlieten in twee dagen de woning niet. Daarna ging Migault naar de stad waar zijne schoonmoeder woonde, die zich met Jan en Lodewijk, hare twee kleinkinderen, belast had. Toen hij teruggekeerd was, ging zijne vrouw naar Mougou terug om Anna, Pieter en Elizabeth te halen en tevens eenig goed en sommige meubelen terug te koopen. Ze was echter niet eer daarheen gegaan, voor ze zeker wist, dat de soldaten vertrokken waren.

Het terugkoopen van den inboedel ging niet zoo gemakkelijk. Vele bureu hadden iets gekocht en er zeer weinig voor betaald. Wat vijftig gulden gekost had, was verkocht voor vijf en zoo was het met alles gegaan. Velen wilden dan ook niets afstaan, zelfs al konden ze er veel meer voor krijgen, dan ze er voor betaald hadden.

Toch gelukte het weer wat terug te krijgen. Nu brak echter een moeilijke tijd aan. Migault had niets te doen en zijne kinderen, die hij langzamerhand weer om zich verzamelde, moesten toch eten. Hij trok daarom met zijne zonen Jacob en

Gabriël van de eene plaats naar de andere en kwam eindelijk in de zeestad La Rochelle. Een groot aantal Hugonoten waren hierheen gevluht, om aan de knevelarijen en gewelddenarijen der soldaten te ontkomen. Van hier vertrokken er honderden naar Holland, Engeland, Ierland en Amerika. Het was een aandoenlijk gezicht al die ongelukkigen te zien, belast en beladen, sommigen met kinderen aan de hand en op den arm, allen met droeve en beangste gelaatstrekken, gehaast en gejaagd en in voortdurend gevaar. En wat hadden die arme menschen misdaan?

Niets. Geen mensch hadden ze eenigen overlast gedaan, alleen wilden ze Christus dienen naar de Schriften.

Inzonderheid de vrees om hunne kinderen te zullen verliezen, had er hen toe gedreven, het land te verlaten.

Ook Migault dacht er over, te vertrekken. Maar hoe kon dat, met een groot huisgezin, dat nog gedeeltelijk over eene vrij groote uitgestrektheid verstrooid was. Hij kon er nu nog niet over denken. Van Rochelle begaf hij zich met zijne zoons naar zijne schoonmoeder, waar hij gedurende den wijnoogst bleef.

Het scheen wel, dat de ruitery zich langzamerhand uit deze streek terugtrok en weldra zien we Migault met grootmoeder en al zijn kroost in Mougou terug. Op het voortdurend aandringen zijner vrienden was hij er heengegaan, daar het zijn plan niet was. Migault die kostschoolhouder was, zag langzamerhand zijne oude leerlingen terugkeeren en weldra ging alles weer op den ouden voet en ieder hoopte nu in rust en vrede te kunnen leven.

Die aangename tijd duurde slechts veertien dagen. In het begin van October kwam een nieuwe troep ruitery in de naastbijgelegen gemeente, waar voornamelijk Protestanten woonden. Slechts enkelen werden afvallig, de meesten bleven standvastig. De pastoor van die parochie was woedend. Door zijn toedoen werden er weldra gruwelen gepleegd, waarbij die van Mougou nog maar kinderspel waren. De Hugonoten

toonden echter eene standvastigheid en een moed, die alleszins bewonderenswaardig waren. Het bosch in den omtrek wemelde voor de tweede maal van tallooze vluchtelingen.

Migault en de zijnen sidderden bij de gedachte aan de nieuwe mishandelingen en moordtooneelen, die hen stonden te wachten. Er werd besloten het dorp te verlaten en een toevluchtsoord te zoeken bij mevrouw de la Bessière.

Des avonds van den 31sten October had Migault alles in gereedheid gebracht om te vluchten. Voor Marie, Elizabeth en René, die nog te klein waren om zoo'n lange voetreis te doen, ging hij een paard leenen. Zijne vrouw had van de kleeren eenige pakjes gemaakt en eindelijk was alles tot het vertrek gereed. Er werd nu nog maar op vader gewacht, die het paard was gaan halen.

IV.

DE TWEDE AANVAL.

De mensch wikt, God beschikt, dat moest ook Migault ondervinden. In een oogenblik werden al zijne plannen omver geworpen.

De pastoor van het dorp, die er steeds op bedacht was, om zoo mogelijk alle ketters van den aardbodem uit te roeien, had met ingehouden toorn Migault zien terugkeeren en sedert had hij niet gerust voor ook die ketter uit zijne parochie verwijderd was. Zoo spoedig mogelijk had hij den hoofdofficier uitgenoodigd, terstond naar Mougou te komen, waar nog werk voor hem te vinden was. Aan dat verzoek werd weldra voldaan.

Juist toen ze klaar stonden om te vertrekken, zag mejuffrouw Migault de dragonders door de voor- en achterdeur binnenkomen, maar op hetzelfde oogenblik pakte zij Marie en Elizabeth beet en verdween in allerijl door de geheime deur, die haar nog eens gered had. De edelmoo-dige dames, die naast haar woonden, waren weder terstond bereid de moeder met hare beide kinderen in bescherming te nemen.

Zij brachten ze naar den zolder, waar ze onder het vuile goed verborgen werden.

Nauwelijks waren de soldaten binnen of het onderzoek begon, en niet alleen in dat huis, maar ook bij de dames, die er naast woonden, omdat men wist, dat ze hulp boden.

Het doel, van hun zoeken was, Migault en zijne vrouw te vinden.

Op wonderlijke wijze wist God hen echter te bewaren. De beide kleine meisjes, die zich bij hare moeder bevonden waren den ganschen dag zeer lastig geweest, maar hadden in de drie uren, dat ze daar onder het linnengoed verborgen waren, al buitengewoon te keer gegaan, zoodat de moeder in doodsangst verkeerde. Zoodra echter de soldaten met den pastoor binnenkwamen werden ze doodstil en toen de vervolgers op den zolder gekomen waren, lagen ze met moeder zoo stil als muisjes, zoodat de soldaten niet het minste vermoeden hadden, dat onder het linnen vluchtelingen te vinden waren. De vijanden konden dus onverrichter zake vertrekken.

Toen de pastoor met de dragonders Migaults woning binnentraden, liep de kleine Piet, die nog maar vier jaar was hen schreiende in den weg, terwijl hij luidkeels met betraande oogen om zijne moeder riep. Een der soldaten pakte den kleinen stumpert beet, lichtte hem van den grond en slingerde hem met geweld van het eene eind der kamer naar het andere. Dat de kleine dreumes geene enkele wond er van gekregen had was zeker wel een bewijs, dat Gods Vaderoog over den kleine waakte. Luid gillende vloog hij den tuin in en trachtte in een donker laantje, aan beide zijden met struikgewas bezet, te ontvluchten. Eene oude vrouw, die in de buurt woonde, zag den kleinen snuiter, nam hem mee naar huis en verzorgde hem dien nacht.

Grootmoeder die bij den aankomst der soldaten in de keuken was, snelde terstond de straat op, nam daar nog vier van de kinderen mede en vluchtte in een naburig huis.

De pakjes, die de moeder met zooveel zorg in orde gemaakt had werden door de soldaten in bezit genomen, die nu tegelijkertijd met het vernielingswerk een aanvang maakten. Bedden, vaatwerk alles werd verscheurd, vertrapt of verkocht. Een der burens, een protestant, die weer tot de Roomsche kerk teruggekeerd was, kocht een gedeelte, dat hij betaalde met eenige kannen wijn, waar hij mee in de war zat, zoodat de pastoor en de soldaten zich eerst nog eens aan een flinke zwelgpertij konden overgeven. Daarna werden er timmerlieden gehaald, om alles kort en klein te slaan, wat niet verkocht kon worden. De beschotten werden nu aan plinters gehakt, de zes en dertig ramen stuk geslagen en de deuren vernield.

Op den zolder kon de ongelukkige moeder alles hooren, niet alleen de verwoesting van haar huis, maar ook de jammerkreten van den kleinen Piet en de vreeselijke vloeken en verwenschingen der soldaten. Midden in den nacht kon zij met hare kinderen den zolder verlaten om zich naar de buurvrouw te begeven, die het jongste kind in bewaring had en dat slechts drie maanden oud was. Daar zag de moeder haar stervend kind voor het laatst. Zij mocht er niet lang bij blijven. wilde ze geen gevaar voor haar eigen leven loopen en daarop moest zij in ieder geval bedacht zijn, want haar talrijk kroost, kon hare hulp nog niet ontberen. Een hartverscheurend oogenblik was het, toen die zorgdragende moeder voor altijd hier op aarde afscheid van haar lieveling nam, om zich naar den predikant te begeven, ten einde daar iets van haren echtgenoot te vernemen. Wie beschrijft dan ook hare ongerustheid, toen de prediker volstrekt geene inlichtingen kon geven.

Migault was intusschen met het paard van den predikant op de terugtocht, vergezeld van den trouwen Jan Dillo en een jongeling, toen ze plotseling een dragonder zagen aankomen. Deze hield hen staande en vroeg hen met de grofste vloeken, of ze Roomsch waren. Uit het gesprek bleek al spoedig, dat Migault het veiligst deed,

niet naar zijn huis te gaan. Toen de ruiter vertrokken was, verzocht Migault den jongeling het paard bij den predikant terug te brengen, terwijl hij nu zelf met zijn vriend Jan zich naar het huis van het echtpaar begaf, waar zijn jongste kind was.

Hier vernam hij, hoe zijne vrouw naar hem zocht en hier nam ook hij afscheid van zijn stervend kind. Dienzelfden nacht overleed de kleine.

Toen de pastoor van Mougou den anderen morgen vernam, dat het jongste kind van zijn slachtoffer gestorven was, begaf hij zich dadelijk naar het brave echtpaar en beval hen dat zij het lijkje voor de honden zouden werpen. Bevreesd voor de verschrikkelijke bedreigingen van dien zoon van Belial beloofden ze het te doen, maar 's nachts brachten ze het in alle stilte naar het kerkhof der Protestanten. Vier dagen later vernamen de ouders den dood van hun kind.

Eindelijk hadden Migault en zijne vrouw elkander teruggevonden. Jan Dillo had de kinderen opgezocht en bracht er drie mee, de twee oudsten en den kleinen Piet. Lodewijk en Lena waren met grootmoeder bij een vriend gebleven. Migaults vrouw besteeg met de kleine Elizabeth het paard, Pieter en Marie werden in twee manden, die op zij van het dier hingen, geplaatst, terwijl Migault met de beide oudste kinderen, te voet volgde.

Te middernacht kwamen ze aan eene boerderij, waar een hunner vrienden woonde. Hier vertoefden ze eenigen tijd, tot Dillo al de kinderen en grootmoeder er heen gebracht had.

In dien tijd begaf Migault zich weer naar Mougou, om zoo mogelijk kleeren en meubelen terug te koopen, maar bijna niemand wilde iets afstaan. Zelfs zij, die hem geld schuldig waren, weigerden hem

te betalen. Toch kon hij zeggen, dat het hem noch zijn gezin aan iets ontbrak.

Hoewel half gekleed en van alles beroofd leden ze noch kou, noch honger. God zorgde voor alles.

De vervolging werd onvermoeid voortgezet. Rooven, plunderen en mishandelen was aan de orde van den dag en niet alleen door de soldaten, maar ook de burgers hielpen dapper mee.

Mevrouw de la Bessière had nauwelijks gehoord, dat Migault met zijn gezin in nood verkeerde, of zij stelde terstond haar kasteel te zijner beschikking. Zij zorgde tevens, dat het de arme vluchtelingen aan niets ontbrak.

Toen ze hier eenigen tijd geweest waren en de soldaten zich gereed maakten het midden van Poitou te verlaten om zich naar beneden-Poitou te begeven, kwam het bevel, dat de troepen moesten terugtrekken. De Hugenoten kregen daardoor een oogenblik verademing.

In dien tijd kreeg Migault van den kerkeraad van Mauzé de uitnoodiging zich daar te vestigen. Eerst wist hij niet wat te doen. Twintig jaren had hij te Mougou gewoond en daar veel zegeningen genoten, zoodat hij er ernstig over gedacht had, opnieuw zich daar te vestigen. Maar eindelijk wist de kerkeraad van Mauzé hem over te halen en weldra vertrok hij met zijn gezin naar zijne nieuwe standplaats. Toch was hij niet opgetrokken, alvorens des Heeren aangezicht te zoeken en Hem te smeecken met zijn gezin op te trekken.

Nauwelijks was hij daar, of van alle kanten zonden de Protestanten hunne kinderen, om door hem onderwezen te worden.

Gelukkige dagen waren er weer aangebroken.

(Wordt vervolgd.)

bederf. In het Museum te Napels kan men eenige van die lijken zien.

De opgravingen gaan nog steeds door; nieuwe wonderen komen nog voortdurend aan het licht, en weldra zullen we een

even goed begrip van Pompeji en zijne pracht, van de rijkdom en weelde der bewoners kunnen krijgen, alsof we door de straten hadden gewandeld en gesproken met de lediggangers bij de fonteinen.

IN BANGE DAGEN.

DE LOTGEVALLEN VAN DEN HUGENOOT.

DOOR

C. DE BRUYN.

(Vervolg van bladz. 227.)

V.

ZWARE BEPROEVINGEN.

Een geheel jaar bracht men onder bijzonderen zegen door. Er was heel wat te doen voor zoo'n groot gezin, maar Migault had spoedig aller hart gewonnen.

Den 21sten Februari 1683 werd het reeds talrijk gezin nog met een zoontje vermeerderd; Olivier genaamd. Wat waren de kinderen ook blij met hun broertje, maar toch de blijdschap was niet volkomen, want moeder was zoo erg ziek. Ze hadden aan vader al gevraagd of moeder niet beter zou worden, maar ach, vader kon niet spreken en zijne oogen stonden vol tranen. Elken dag werd de zieke minder en acht dagen na de geboorte van den kleinen Olivier stonden de kinderen om het sterfbed van hunne lieve, teedere, zorgdragende moeder. Reeds enkele dagen te voren had zij haren man aan het bed geroepen. Zij vatte hem bij de hand en sprak met zwakke, afgebroken stem:

„Lieve Jan, ik ga sterven. Het is mij eene troost, dat ik weet, hoe lief gij de kinderen hebt, en dat gij er goed voor zorgen zult.”

Ze kon nu niet meer, sloot de oogen en viel uitgeput op haar kussen neer.

Toen ze eenige oogenblikken daarna haar echtgenoot hoorde schreien, opende ze de oogen weer. Migault nam nu den kleinen Olivier en zeide: „Moeder, wilt ge den kleine nog eens zien?”

„Ja Jan, dat is goed, breng hem maar hier.”

Zij nam haar lieveling in den arm, kuste het en zeide: „de Heere zij u genadig, lief kind.”

Daarna gaf zij het haren man weer terug en was nu een oogenblik buiten kennis.

Weldra opende zij haar mond weer en sprak: „Beste Jan, gij zijt altijd goed voor mij geweest, maar nu ga ik naar mijn Zaligmaker, ik sta vast in het geloof, ik gevoel mij gelukkig.”

De beproefde vader, hij barstte in tranen uit. Moest hij zijne goede, lieve vrouw missen, en zouden zijne arme kinderen weldra moederloos zijn? Zijn hart brak. Geen woord kwam er over zijne lippen.

De predikant, de la Forêt met zijne vrouw en dochters kwamen de zieke dagelijks bezoeken en verschaften haar al het noodige.

Allen zagen dan ook met vreeze hoe de krachten snel afnamen.

Hevige koortsden deden haar meermalen het bewustzijn verliezen.

Soms begon zij in haar slaap psalmen te zingen.

Werd ze wakker, dan was ze steeds bezig, haar man op te beuren, tenminste voor zooverre haar zwakke krachten het toelieten.

Hemelsche vreugde was in hare ziel en met blijdschap ging zij den dood tegemoet. Haar echtgenoot was echter ontroostbaar.

Zondag den 28sten Februari 1683 brak het uur van scheiden aan. Met stervende lippen nam zij afscheid van man en kinderen. Ze overdekten haar gelaat met kussen, maar ach, het waren de laatste. Met een glimlach op het gelaat ging ze heen.

Gesloten waren die vriendelijke oogen, gesloten die lippen, waarover nooit dan zachte, vriendelijke woorden kwamen, verstijfd waren die vriendelijke moederhanden.

Migault, hij had voor eeuwig hier op aarde van zijn echtgenoot, van zijne levensgezellin afscheid genomen.

De kinderen, ze hadden geene moeder meer.

Moeders plaats aan tafel was ledig.

Nog eenige dagen en het kille graf ontving het stoffelijk overschot van eene echtgenoot en moeder, die nog zoo noode gemist kon worden.

Migault begreep gewis niet, wat God deed, maar hij zou het na dezen verstaan. Het zou hem spoedig blijken, hoe God zijne lieve gade voor zeer veel ellende had willen sparen. Ook zou het hem duidelijk worden, dat de Heere hem in deze plaats gebracht had om hem te leiden ver van zijne geboorteplaats en het land der vrijheid.

We zullen hem zijne verdere lotgevallen zelf laten vertellen, zooals hij ze voor zijne kinderen beschreven heeft.

Twaalf dagen na den dood van mijne vrouw, schrijft hij, werd van regeeringswege in mijne woonplaats bekend gemaakt dat het elken Protestantschen onderwijzer verboden was leerlingen in zijn huis te hebben.

Ik liet nu mijne leerlingen bij drie mijner vrienden onder dak brengen, en zond den ouders bericht, hunne kinderen af te halen. Zij verzochten mij evenwel, hunne kinderen te blijven leeren.

In Mauzé woonde ook een Roomsche onderwijzer, die vroeger Protestant geweest was.

Deze, opgeruid door den pastoor diende eene aanklacht tegen mij in bij den rechter, omdat ik, zoo hij zeide, listig de wet ontdook en niet alleen onderwijs gaf in lezen, schrijven en rekenen, maar ook in muziek en psalmgezang.

Ik verscheen voor de rechtbank en beide partijen moesten nu de noodige bewijzen overleggen.

De kerkeraad mengde zich dadelijk in het geschil en liet den rechter gevoelen, dat men oogenblikkelijk in hooger beroep zou gaan, aangezien hij niet bevoegd was, in deze zaak recht te spreken.

Daardoor liep dit proces ten gunste van mij uit en was de pastoor voor ditmaal teleurgesteld.

Eenige maanden later kwam het bericht, dat nieuwe regimenten dragonders op weg naar Poitou waren. Nieuwe, krasse maatregelen waren genomen. Te vuur en te zwaard moesten alle Protestantsche families uit Poitou verdreven worden. Geene kerk mocht er blijven staan.

De geweldenarijen hadden weer een aanvang genomen. Van alle kanten vloten er Protestanten naar Mauzé, dat buitengewoon lang gespaard bleef. Alle Protestanten in onze woonplaats hadden vluchtelingen opgenomen.

Dat Mauzé zoo lang gespaard bleef, hadden we daaraan te danken, dat God in Zijne voorzienigheid ons onder de bescherming geplaatst had van de hertogin van Brunswijk-Luneburg en Zell, die een ijverige Christen was. Haar broeder, mijnheer d'Olbreuze en onze predikant hielden haar van alles op de hoogte en zij had al het mogelijke aangewend om het Hof tot gematigdheid te bewegen. Zodoende bleven we gespaard tot de herroeping van het Edict van Nantes.

Meermalen moest de predikant met den burgemeester naar de omliggende plaatsen, ja, soms naar Rochelle om den stroom van vluchtelingen tegen te houden, die we onmogelijk bergen konden.

Het was op eene van deze tochten, dat Mauzé plotseling het tooneel werd van allerlei gruwelen.

God had mij het voorrecht geschonken, dat ik het gevaar zag aankomen.

De kinderen waren reeds allen in veiligheid gebracht, zoodat ik alleen thuis was.

Het was Zondag, de 23ste September 1685. Ik zat met een paar vrienden te spreken, toen we opeens verrast werden door paardengetrappel. Gelukkig had ik reeds het voornaamste van mijn inboedel bij vrienden en bureu in bewaring gegeven, ook bij den predikant, daar totnutoe de leeraars en de voornaamste burgers gespaard waren. Nu zou het echter blijken, dat ik mij misrekend had, want later hoorde ik, dat ook het huis van onzen leeraar geheel geplunderd was evenals het mijne, waarvan alleen de vier muren overbleven. De kerk werd eveneens geplunderd en alles gestolen, vernield of verkocht.

Gelukkig had ik bijtijds de boeken en papieren van gewicht bewaard en in een koffer onder de bescherming van mijnheer en mevrouw d'Olbreuze gesteld. Niemand anders wist er van. Toen zij later Frankrijk verlieten heb ik het geheim van de kist aan de oudste dochter van d'Olbreuze's pachter meegedeeld. Onder eede beloofde ze mij aan niemand, behalve hare huisgenooten, iets omtrent de papieren mee te deelen.

—o—

VI.

WAARHEEN ?

Maar, zult ge nieuwsgierig vragen, wat deedt ge, toen de dragonders Mauzé binnenkwamen. Zooals ik reeds gezegd heb, zat ik met een paar vrienden te spreken, toen die barbaren aan kwamen rijden. Opstaan en de vlucht nemen was het werk van

eene seconde. Een der personen, die bij mij was, besloot me te vergezellen. Wij sprongen achter het huis in eene sloot, die gelukkig zoo goed als droog stond en begaven ons in de richting van het dorpje Amilly.

Van alle zijden kwamen weenende vrouwen en schreiende kinderen, die hun heil eveneens in de vlucht zochten.

Eerst laat in den avond bereikten wij het kasteel van Marsay, waar we twee dagen bleven, om vervolgens eene schuilplaats te zoeken bij den heer Puyarnault, die juist gewaarschuwd was om al wat waarde had, uit zijn huis te verwijderen. Drie mijner kinderen waren hier, zoodat ik genoodzaakt was Marietje naar een ander te zenden, terwijl ik zelf Jan en Pieter meenam. Deze bracht ik naar mijnheer d'Olbreuze, waar ik niet blijven kon, anders zou ik vier van mijne kinderen in gevaar gebracht hebben. Ik moest dus vrienden opzoeken, die de twee knapen wilden herbergen. Eindelijk was het mij gelukt en nu moest ik de geheele maand October zwerven, dan hier-, dan daarheen. Nergens was ik een oogenblik veilig. Overal zag men de ruitery en het kostte heel wat moeite aan hunne scherpziende blikken te ontkomen.

Nog moeielijker was het eene schuilplaats te vinden. Wie een vluchteling herbergde moest de zwaarste straffen ondergaan, zoodat men menigmaal vreesde zijne naaste bloedverwanten te ontvangen. Zoo bracht ik ook drie dagen bij mijn broeder door, die al dien tijd letterlijk in doodsangst verkeerde. Mijn reisgezel had me aan 't eind van October verlaten. Omstreeks dien tijd bracht ik acht dagen op het landgoed van mijnheer d'Olbreuze door.

Mijne vrienden in den omtrek ontvingen mij met blijdschap, maar om hun leven en vrijheid geen gevaar te doen loopen, kwam ik er steeds in den nacht. In November ging het niet veel beter, maar in het begin van December wist ik geen raad meer. Jaantje en Pieter, die niet meer veilig waren in het huis, waar ik ze gelaten had, werden naar mij toegezonden.

Daar stond ik in de barre kou met mijne arme schapen.

Een mijner vrienden, een Katholiek, nam uit medelijden Jaantje bij zich, maar eene week later moest hij ze laten vertrekken, voor zijne eigen veiligheid. Ik smeekte den goeden man haar in de buurt van Niort te brengen, waar ik familie had. Hij deed dat dan ook. Zij was er nog geen veertien dagen, toen enkele bewoners den soldaten waarschuwd, dat mijn kind zich daar bevond.

Twee dragonders begaven er zich dadelijk heen, doorzochten het huis van boven tot beneden, vernielden alles en mishandelden mijne ongelukkige familieleden, maar vonden Jaantje niet.

Deze was in een boschje gevluht in de nabijheid, waar zij dien dag en den geheelen nacht doorgebracht had. Bevreesd voor haar leven, was ze 's morgens teruggekeerd en had zich verborgen onder het hooi, dat op de binnenplaats lag.

Niet lang lag ze daar of de soldaten kwamen terug, gingen opnieuw aan 't zoeken en vonden eindelijk het arme kind. Onder de verschrikkelijkste vervloeking, trokken ze haar onder het hooi uit, scheurden haar de kleederen half van 't lijf, namen het weinigje geld, dat ze bij zich had af en sleepten haar langs de straat naar den pastoor.

Deze trachtte haar tot afval te bewegen, doch hoe ze bedreigd en geslagen werd, niets baatte. Daarna teekende de pastoor een brief, waarin stond, dat zij haar geloof afgezworen had en las hem daarop in de kerk voor. Hij had er bijgezegd, dat ze niet schrijven kon en dat hij het dus maar voor haar geteekend had.

Het meisje was echter den pastoor te slim af. Zoodra hij dat gezegd had, riep ze hard op: „Ik kan wel schrijven en ik heb niet geteekend, ik zal nooit mijn geloof afzweren!”

Gelukkig voor het arme kind wist een welwillend vriend haar in alle stilte mee te nemen en naar het huis van mijnheer d' Olbreuze te brengen. Ik was juist hier

en had mij in zijn dienst gesteld. Het huis van deze edele familie werd eene schuilplaats voor velen van alle rangen en standen. Zolders, schuren en bijgebouwen waren vol vluchtelingen. Eveneens was het ten huize van mijnheer en mevrouw d' Aleigne.

Deze twee familiën waren nog de eenige in Poitou, die van de vervolging verschoond waren gebleven. Met de herroeping van het Edict van Nantes in 1685 liepen zij echter ook gevaar. Alle kerken waren met den grond gelijk gemaakt. Ook de adel zou niet meer gespaard worden.

Onverwacht werd mijnheer d' Aleigne in de gevangenis gezet en mijnheer d' Olbreuze moest naar het Hof te Parijs.

Een nieuw koninklijk besluit verbood een ieder, Protestantsche bedienden te hebben. Mevrouw d' Aleigne had grootmoeder met Marie weg moeten zenden. Jan was uit zijne schuilplaats verdreven en ik stond daar met zeven kinderen en zonder dak. Met schaamte voor God moet ik bekennen dat ik toen radeloos was. Hoe was het nu mogelijk aan de vervolgers te ontkomen. Vele mijner vrienden bewaarden beurt aan beurt enkelen mijner kinderen en grootmoeder, maar wat moest ik doen? Ik keerde naar mevrouw d' Olbreuze terug om haar raad in te winnen. „Wacht” zei ze, „daar komt me iets te binnen. Ginds in het bosch is een hol onder den grond. Vlucht daarheen met uwe vrienden, dan zal ik er het noodige laten brengen.”

Nu, dat behoefde ze mij geen tweemaal te zeggen, ik begaf mij er terstond met mijne kinderen heen.

't Was nacht. Van lantaarns voorzien en geleid door een ouden bediende, vergezeld van nog vijftien andere vluchtelingen, namen allen afscheid van de edele dame en zette de droevige stoet zich in beweging. Eindelijk waren we op de aangewezen plaats. We stonden voor eene nauwe opening, die veel op den ingang van eene put geleek. We waren verplicht hierin te kruipen en ons eenige voeten naar beneden te laten glijden. Op den bodem van de put gekomen stonden we opeens voor eene groote

spelonk; die hoe langer, hoe breeder werd en evenwijdig met den bovengrond liep. In dit onderaardsche hol vonden we verscheidene kamertjes in den rotsgrond uitgehouwen. Om van de eene kamer in de andere te komen, waren openingen gehakt. Elk vertrek was voorzien van een zandsteen bank, die vrij netjes afgewerkt was. Aan de gangen en kamers scheen geen eind te komen. Hier moesten we nu, op minstens een kwartier afstands van elke menschelijke woning, onder den grond begraven, een deel van ons leven doorbrengen. Elken nacht kwam de oude knecht eten en drinken brengen. Ik was intusschen met mijn zoon Philemon naar mevrouw d' Aleigne gegaan om Jan te halen, doch deze was juist naar een vriend in La Rochelle vertrokken. Mijn plan was met de beide jongens daarheen te gaan, om een schip te zoeken en naar Engeland of Holland te gaan. Den volgenden dag ging ik dus met Philemon op reis, maar kwam onderweg Jan tegen, die een brief van een mijner vrienden bij zich had, waarin stond, dat, indien ik mij haastte, ik nog met een gereedliggend vaartuig zou kunnen vertrekken. Ik zette dus nu mijne reis voort, doch beefde bij de gedachte aan de gevaren, waaraan ik mij ging blootstellen. Te Rochelle was het bijna onmogelijk aan het scherpziend oog der politie te ontkomen. Zeer laat in den avond kwamen wij er aan. Jan en Philemon liet ik bij een arm, oud man, dien ik kende en zelf klopte ik bij een koopman aan, met wien ik zeer nauw verbonden was. Zijne vrouw, menschelijker dan hij, liet me binnen komen en wees me een bed, waarop ik uitgeput neerzank.

Den volgenden morgen verliet ik dit huis en begaf mij naar verschillende personen, om mijne beide kinderen uit hun netelen toestand te redden. Het was ongeveer twee uur in den namiddag, dat ik door de groote straat liep, die op de haven uitkomt, toen de gouverneur der stad met zijne dienaren aankwam. Ik groette beleefd en liep door. Maar een oogenblik daarna werd ik teruggeroepen.

„Hoe heet ge, vanwaar komt ge en waar gaat ge heen?”

Ik beantwoordde deze vragen en kon toen verder gaan. Nog geen tweehonderd pas had ik gedaan, toen ik achtervolgd werd door een der dienaren. Ik hield mij echter of ik niets merkte en liep door. Op den muur gekomen, sprak hij me aan en zeide, dat de gouverneur hem bevolen had mij te volgen tot den heer Mouchard, om te weten of hij me kende. Ik ging er met hem heen. Na binnengetreden te zijn en mevrouw Mouchard gegroet te hebben, vroeg mijn geleider haar of zij mij kende. Zij antwoordde toestemmend en bevestigde wat ik reeds gezegd had. Dit verhinderd evenwel niet, dat ik toch gevangen genomen en voor den gouverneur geleid werd die zooals het heette, mij wilde spreken.

Zoo was dan al mijne moeite om te vluchten tevergeefs geweest, en had de Heere mij willen voorbereiden om in dat gevangenis voor Zijn naam te lijden. Hoe menigmaal had ik gedacht, daarvoor wel bereid te zijn, doch nu bleek het mij maar al te zeer, dat ik teveel op eigen kracht gebouwd had, eene kracht, die nu in een oogenblik verdween.

Mijn geleider bracht mij bij den gouverneur, doch daar deze nog niet teruggekeerd was, werd ik aan de wacht overgeleverd. Hier werd ik bewaakt, omgeven door lieden, die mij op allerlei wijzen beleedigden tot den volgenden morgen acht uur. Toen werd ik naar den St. Nicolaastoren gebracht waar ik hoog in de lucht, in een groot nis van den muur, want meer was dat hol niet, opgesloten werd. Ternauwernood kon ik liggen om gemakkelijk te slapen en drie of vier weken lang had ik er vuur noch licht, hoewel het buitengewoon koud was. Ik kon er niet heen en weer loopen om mij te verwarmen en het daglicht scheen slechts door eene kleine opening. Toch kon ik er wellicht verscheiden jaren leven, aan gezien drie mijner vrienden, de heeren Eli Herault, Jacques Martin en David Bron mij van al het noodige voorzagen. Den eersten dag hadden zij mij reeds eene zinde-

lijke legerstede bezorgd. Tevergeefs hadden die heeren verzocht mij eens te mogen zien, doch immer was het hun geweigerd. Wel kon ik hun drie kinderen zien, die mij alles brachten, daar de opening van de cel uitzicht gaf op de ophaalbrug. Maar die kinderen wisten niet, dat ik ze gade kon slaan. Wel kreeg ik trouw bezoek van een Jezufet, die me echter, wat hij ook zei, niet aan het wankelen kon brengen. Ik kan God er niet genoeg voor danken, dat ik steeds te veel overtuigd was van de waarheid en de leerstellingen van onzen godsdienst.

Jaantje had echter met een mijner bloedverwanten te Rochelle verlof gekregen mij te spreken. Ik zat toen reeds drie weken opgesloten. Zij had al dien tijd in de grot van het bosch bij Olbreuse geweest, doch nauwelijks had ze vernomen, dat ik gevangen zat, of zij had de reis naar Rochelle gewaagd en door hulp van een vriend toegang tot mij verkregen. Zij vertelde hoe het met de kinderen stond. Anna was naar Poitore gegaan. Marie en Elizabeth waren buiten het huis gezet, waar ik ze gelaten had, zonder dat iemand ze op durfde nemen. Jan en Philemon waren naar Olbreuse teruggekeerd, maar durfden geene enkele woning binnen te gaan en Jaantje zelf wist op dit oogenblik niet waarheen ze zou gaan, daar niemand ze in wilde nemen.

Toch brachten deze droeve omstandigheden mij nog niet aan het wankelen. Overtuigd van Gods hulp en goedheid, gaf ik mij met gelatenheid daar aan over.

Hoewel ik niets heb om mij te rechtvaardigen, noch om mijne zware zonde voor God of menschen te bedekken, en iets van de schande af te doen, die ik de kerk en mijne broeders veroorzaakt heb, kan ik toch met oprechtheid getuigen, dat ik de eerste drie weken van mijn gevangenschap volkomen besloten was mij aan alles te onderwerpen, wat God mij zou toezenden. De tranen van Jaantje konden mij niet bewegen, noch de gebeden van mijne arme kinderen. Ik zond haar heen, zonder dat mijn besluit aan het wankelen gebracht was.

Toch geloof ik, dat dit bezoek de steen geweest is, waarover ik struikelen zou en de strik, die de satan mij heeft willen spannen, en het blijkt hieruit, hoe gevaarlijk het is, naar de begeerte van ons hart te luisteren, als we Jezus volgen willen.

Hoe uitgeput mijn lichaam en hoe mijne kracht verminderd was, toch voelde ik, dat de liefde voor mijne kinderen mij te sterk werd. Hoe meer ik over het lot der mijnen ging denken, hoe benauwder ik het kreeg. Ik vroeg God om hulp en ik gevoelde tevens, dat ik me nu niet gewillig aan mijn lot overgaf, en helaas! vier dagen later vroeg ik uit mijne gevangenis verlost te worden. O, ongelukkige dag! Ik besepte niet, dat men mij in een andere gevangenis, neen in een afgrond wierp, waarin ik zeker omgekomen zou zijn, indien God door Zijne groote genade mij niet bewaard had, ja, wat meer is, Hij wilde mij nog het voorrecht schenken negen van mijne kinderen in vrijheid te zien onder de prediking van Zijn Woord.

Op den bepaalden dag werd ik voor een Officier gebracht en beval men mij een papier te teekenen.

Ik las dit papier niet, hoewel ik best kon vermoeden, wat er op stond. Doch ik had er den moed niet toe. Vrees voor mijne eigen veiligheid en vooral voor die mijner lieve kinderen, deed me de dwaze en onverantwoordelijke stap begaan.

Zoodra waren mijne bewakers dan ook niet verdwenen en had ik de vrijheid herkregen of mijn afval kwam mij in al zijne verschrikkelijkheid voor de oogen staan.

Ik schaamde mij voor God en menschen en het woord van Christus:

„Wie Mij verloochenen zal voor de menschen, zal Ik ook verloochenen voor mijn Hemelschen Vader” viel me als een onweerslag op de ziel. Een mijner vrienden, die mij ontmoette, deelde ik het geval mee. Hij trachtte mij met woorden uit de Schrift te troosten en zeide, dat er zoovelen waren, die om hun leven te behouden de afzwering geteekend hadden, maar het spreekt

van zelf, dat ik hierin geene verontschuldiging vond.

Als mijne vrienden me gelukwenschten met mijne verlossing, dan waren die wenschen mij zoovele dolksteken. Wilde ik bidden, ik kon en durfde niet. De Heere verborg Zijn aangezicht voor mij.

Intusschen had ik de beide jongens gezond en wel teruggevonden en mij naar Mauzé begeven. De grot was reeds verlaten.

Anna en Jaantje waren stellig gestorven, indien ze daar nog langer gebleven waren. De lucht was er na een verblijf van drie weken, zoo ongezond geworden, dat allen er uit moesten. De beide meisjes waren terstond door mevrouw d' Olbreuze in huis genomen. Zij waren er nog niet lang, toen ik mij liet aandienen. Terstond werd ik binnengelaten. In de kamer bevonden zich nog meer jonge dames, om het geloof vervolgd en standvastig gebleven, zoodat ik mijne oogen niet durfde opslaan.

Nauwelijks was ik dan ook gezeten of de tranen stroomden mij langs de wangen en spoedig moest ik nu ook vertellen, wat er gebeurd was. De woorden van troost, die ik hier ontving, heb ik nooit vergeten en het treffend schoone gebed, dat eene der meisjes deed, trof mij zoo, dat ik het bijna woordelijk onthouden heb. Van dat oogenblik kreeg ik meer rust.

Geruimen tijd bleef ik met mijne kinderen in dit huis. Ook grootmoeder, die eveneens de afzwering geteekend had, was hier opgenomen. Jaantje vertrok later naar eene dame in La Rochelle als gouvernante voor hare kinderen, waar ze bleef tot na onze inscheping.

Jan, die reeds zestien jaar was, liet ik een ambacht leeren. Deze knaap gaf mij heel wat zorg, daar hij niet wilde oppassen.

Met Paschen vertrok mevrouw d' Olbreuze naar Parijs, om met haar man naar Duitschland te vertrekken, daar hij verbannen was. Zij nam Philemon mede en beloofde voor hem te zullen zorgen.

Jacob, mijn oudste zoon, schreef me in dien tijd, dat hij eveneens het land verlaten had. Hij had eene schuilplaats gevonden bij den heer de Chaban, die met zijne vrouw, een kamerjuffrouw, een bediende, een koetsier en Jacob als postiljon naar Parijs was gegaan, en vandaar getracht had de grens over te komen. Onderweg werden ze evenwel aangehouden en teruggevoerd. Jacob wist te ontsnappen, trok alleen de grens over en kwam eindelijk in Amsterdam aan. Gabriel was met den predikant de la Forêt met een vaartuig over zee naar Holland gegaan en vandaar naar Duitschland vertrokken.

(Slot volgt.)

DE BOK, DE ONTVANGT

DOOR

WILHELM VAN NOORDER.



Jongens hebben gaarne een bok, liefst met een wagentje, waarin zij zitten kunnen en meisjes hebben gaarne een mooie pop, maar dan ook een groote, met een mooi jurkje aan en een

hoedje op, met kouzen en laarsjes aan, niet waar lieve lezertjes en lezeresjes?

Ik wil u nu eens iets vertellen van eene pop of liever van een meisje, dat een pop kreeg.

Dit meisje heette Mietje Krans; zij was het dochttertje van een onderwijzer, die zijne werkkring op een klein dorp in Gelderland had. Mietje was een meisje van zeven jaren;

U, Heiland, U zij eere,
 Voor Uwe liefd' en trouw,
 Die over al 't verloorne,
 Zich zóó ontfermen wou.

Ja, Gij zijt waard t' ontvangen
 Den roem van 't gansch Heelal,
 En dankbre lofgezangen,
 En juichend vreugdgeschal.

IN BANGGE DAGEN.

DE LOTGEVALLEN VAN DEN HUGENOOT.

DOOR

C. DE BRUYN.

(Vervolg en slot van bladz. 258.)

VII.

IN DUIZEND VREEZEN.

 Wat mijne kinderen zoo goed gelukt was, hoopte ik eveneens te volbrengen. Meermalen begaf ik mij naar La Rochelle om eene goede gelegenheid te vinden. Dat was echter hoogst moeilijk en gevaarlijk. De regeering had het vluchten verboden en zoodra men maar vermoedde, dat iemand zulke plannen in het hoofd had, werd hij gevangen genomen.

Gelukkig kon ik in dienst treden bij mevrouw Miseré en hare dochter. Ook zij hadden de afzwering ondertekend en gevoelden er bitter berouw over, zoodat ze in mij een gewenscht persoon gevonden hadden. Dag aan dag werden er plannen ter ontvluchting beraamd, maar men moest gunstiger tijden afwachten. Intusschen kreeg ik het zeer druk. De dames Miseré wilden voor haar vertrek alle goederen verkoopen. Daartoe moest ik overal heentrekken om de zaken te regelen en bovendien hadden ze nog een paar processen te voeren, zoodat ik handenvol werk had, waardoor ik mijne eigen belangen bijna verwaarloosde.

Achttien maanden was ik daar geweest, toen een Engelsch kapitein op de reede verscheen. Terstond teekende ik een con-

tract met hem, om de dames naar Engeland te voeren voor negenhonderd gulden. Toen het nu op daden aankwam, hadden mevrouw en hare dochter allerlei bezwaren en — zagen van deze gelegenheid af. Ze wilden nu liever over Parijs de vlucht nemen. Reeds achttien maanden was ik de speelbal van zulke grillen geweest en mijn geduld was ten einde.

In dien tijd was Jan naar Amerika vertrokken. Veel verdriet heb ik van dit kind beleefd. Zijn gedrag was schandelijk en hiertoe aangespoord door enkele vrienden, gaf ik hem met een kennis mee naar St. Domingo. Toch was ik steeds ongerust over den verdoolden knaap, maar bij mij blijven, verkoos hij volstrekt niet. Tranen noch gebeden hadden eenigen invloed op hem.

Eindelijk waren al de goederen der dames verkocht en vertrokken ze naar Parijs. Ze wilden me meenemen met de kinderen, maar aan zulke besluitelooze menschen durfde ik noch mijzelven noch mijn kroost toe te vertrouwen. Eer ze vertrokken belastten ze mij nog het eind van het proces af te wachten. Door mijne drukke zaken te Rochelle, had ik daar ook kennis gemaakt met mevrouw Chorsy en hare dochter en den boekhouder Meneguerre. Ook deze personen zagen voortdurend naar eene gelegenheid uit, om zich in te schepen. Zij rieden mij aan, naar mijne kinderen

terug te keeren, om in Rochelle geen argwaan te wekken. Zoo deed ik dan ook, doch reeds vier dagen later zond de heer Meneguerre mij een brief, dat een Hollandsch kapitein hem aangeboden had tachtig personen mee te nemen, die te zamen vijftienhonderd gulden zouden betalen. We gingen nu dadelijk den kapitein opzoeken en we besloten met hem de overtocht te wagen. Zoo meende ik dan het doel van mijn streven bereikt te hebben.

Ik keerde nu naar grootmoeder en de kinderen terug. Alle pogingen wendde ik aan om de oude vrouw mee te krijgen, doch ze wilde er niets van weten, zoodat ik dan voor goed afscheid van haar moest nemen, hoe hard het mij ook viel.

Of ik haar bad of smeekte, tranen en snikken waren het eenige antwoord. Zij was niet tot de reis te bewegen.

Ik belastte nu Jaantje voor alles te zorgen, wat voor de reis noodig was. Voor ik vertrok zond Meneguerre nog den volgende brief: „Zoodra ge dezen ontvangt, vertrek terstond, uw proces loopt ten einde, neem alles mee, wat ge bezit.”

Ik begreep terstond de beteekenis. Het schip lag dus klaar en wachtte op een gunstigen wind.

Aan eene jonge vrouw uit Mauzé, die met hetzelfde schip vertrekken zou, gaf ik Pieter mee. Den volgende dag kwam ik zelf in Rochelle en vond alles gereed om te vertrekken. Ik huurde nu een rijtuig met vier paarden. De koetsier beloofde mij 's nachts om twee uur in Mauzé te zijn om mijne kinderen te halen en een uur daarna weer te vertrekken. Op den dag liet ik me niet zien en op het bepaalde uur in den nacht was er van een rijtuig geen spoor te ontdekken. Doodelijk ongerust huurde ik in den loop van den dag een ander rijtuig om mijn kroost op te sporen. 's Avonds om elf uur vond ik ze terug. Ik huurde nu nog twee rijtuigen verzamelde mijne kinderen en begon de gevaarvolle tocht.

Het afscheid van grootmoeder was hartverscheurend geweest.

Het was middernacht van den 15den December 1687. Buitengewoon koud en guur was het weer en de kleinste kinderen hadden er zooveel van te lijden en schreiden zoo bitter, dat ik vreesde, of er wellicht niet een bezwijken zou. De dag bracht niet veel verademing, de koude bleef even scherp. Zoo was het weer avond geworden en de klokken lieten acht slagen hooren. Twintig uren hadden we nu in de rijtuigen doorgebracht en Rochelle binnen te rijden zou gewis de grootste dwaasheid en onvoorzichtigheid geweest zijn. Ik wist waarlijk niet wat ik met mijne ongelukkige kinderen doen moest. Eindelijk herinnerde ik mij nog een oud vriend te Dampierre te bezitten. Ik trachtte het medelijden der koetsiers op te wekken, die al tamelijk ongeduldig werden.

Toch gelukte het mij en zoo kwamen wij in het plaatsje.

Nu aan het zoeken. Doch nauwelijks waren we uit de rijtuigen of de koetsiers keerden om en reden weg. Spoedig was de woning gevonden. Alleen de vrouw was thuis.

„Ach, goede vrouw,” bad ik, „help mij toch, want mijne arme kinderen zullen sterven, als we den nacht onder den blooten hemel moeten doorbrengen.”

„Ja maar,” antwoordde zij, „u weet toch wel, als we u herberg verschaffen, dat we ons huis uitgejaagd worden. Mijn man dient bij een streng katholiek, die gezegd heeft, dat hij ons onmiddellijk ontslaat, als we een Protestant in huis nemen.”

„Ach, moedertje, heb toch deernis met mijne arme kinderen, die van kou en ellende zullen sterven, als ze dezen nacht niet onder dak komen. God zal u zegenen, voor de weldaad, die gij mijn kroost bewijzen zult.

Ik zelf zal wel in de open lucht blijven of eene andere schuilplaats zoeken.”

De goede vrouw kon nu niet langer weerstand bieden.

„Mijnheer,” zei ze, „neem het mij niet kwalijk, dat ik u eerst een weigerend antwoord gaf, maar ik stelde mij opeens al

de gevaren voor, die me zouden dreigen. Ik moet echter God meer gehoorzaam zijn dan een mensch. Geef me uwe kinderen, ik zal ze dezen nacht in bewaring nemen."

Dat was een pak van mijn hart en welgemoed ging ik nu naar Rochelle, waar bij eene schuilplaats vond in eene herberg bij een Protestant.

Den anderen morgen ging ik weer vroeg uit om de kinderen op te zoeken en te zien of ze nog veilig waren. Onverwacht ontmoette ik een oud vriend in het dorpje vlak bij Dampierre gelegen en Rugaudière geheeten.

Deze vriend was terstond bereid al mijne kinderen in huis te nemen. Voor de vijanden hield hij maar of hij er grootvader van was. Zoo toonde de Heere weer, hoe Zijn oog steeds over Zijn volk gaat.

Al dien tijd bleef de wind uit het Noordwesten waaien, zoodat het vertrek uitgesteld moest worden, doch half Januari veranderde de wind en nu werd het vertrek bepaald op den 16den Januari 's avonds zes uur. De plaats van samenkomst was een klein huisje op korten afstand van den oever, bij het kasteel van Pampin, op een uur afstands van La Rochelle en twee uren van Rugaudière, waar de kinderen waren.

Gelukkig had ik het paard nog, dat de dames Miséré mij gegeven hadden en hiermede vertrok ik 's middags tusschen drie en vier uur uit Rochelle naar Rugaudière. Olivier en Elizabeth zette ik in de manden en Marie op het zadel, Anna, Pieter en ik liepen er achter. Ook ging de trouwe Dillo weer mee. Hij zou zich eveneens inschepen.

De koude was ondraaglijk, de nacht buitengewoon donker en de stortregens der laatste dagen hadden de wegen bijna onbegaanbaar gemaakt en inzonderheid de zijwegen, want den hoofdweg konden we niet langs rijden, wilden we niet moedwillig ons leven in gevaar stellen. Soms moesten we weiden overtrekken, die niets anders waren dan groote modderpoelen, dan weer door wijngaarden, waar we tot

de knieën in de slijk zakten. Ja, het gebeurde wel, dat we langs gapende afgronden gingen zonder dat we het eerst bemerkten. Was het dag geweest, we hadden het niet durven doen maar — de hand des Heeren geleidde ons, te midden der duisternis, want bij dag had zelfs het paard langs deze wegen niet durven gaan. Toch was het ons behoud, dat we zulk ongunstig en donker weer hadden, want daardoor bleven de soldaten en spionnen grootendeels binnen en zoodoende kwamen we veilig op de plaats onzer bestemming. Van alle zijden kwamen de vluchtelingen aan. Vijf en zeventig personen waren reeds op den oever bijeen, slechts enkelen waren verdwaald. In de kleine woning, waarin we ons nu bevonden was ook de man, die alles regelen moest.

Hij had door het lot laten beslissen welke personen en gezinnen het eerst in de sloep zouden gaan, opdat er geen ongelukken zouden gebeuren.

Juist stond hij gereed zich naar de kust te begeven, toen zich opeens schelle kreten lieten hooren. Oogenblikkelijk stoven we het huis uit en namen met onzen geleider de vlucht. In den angst vloog de een hier, de ander daarheen. Van de kust kwamen er nu terstond eenigen ons achterop om te zeggen, dat er volstrekt geen gevaar dreigde want dat eenigen der aanwezigen voor de aardigheid, dat geluid gemaakt hadden. Wie zal het kwalijk nemen, dat we over deze goddelooze aardigheden allermint tevreden waren. Onze geleider was helaas niet meer te vinden. Men wist, welke ontzettende straffen er stonden op het helpen van vluchtelingen, vandaar dan ook dat onze geleider dadelijk het hazenpad gekozen had. Onder al die bedrijven door was de eerste sloep geland en waren er zes en dertig ingesprongen, zonder in de duisternis te kunnen zien, wie men bij zich had. We kwamen dus te laat aan. Wie zal echter onzen angst beschrijven, die we doorstonden in de uren, die nu verliepen. Telkens meende men paardengetrappel of stemmen te hooren. Maar

gelukkig 's morgens om zes uur kwam de tweede sloep.

Verkleumd van kou, uitgeput van vermoeienis en angst meenden we nu te kunnen vertrekken. Velen drongen ons op zij en ik kon natuurlijk niet zoo snel vorderen, daar ik niet alleen met mijne zes kinderen wat langzamer gaan moest maar ook de zorg voor mevrouw Chorsy en hare dochter op mij genomen had. Toen er vijf en twintig personen in de sloep zaten, stieten de matrozen de boot van wal en lieten de overigen staan. Ze durfden er niet meer laden, omdat zij de eerste maal bijna gezonken waren. Wel beloofden ze spoedig terug te keeren, maar dat zou niet meer noodig zijn. Voort daarop zagen we twee wachtschepen van de twaalf, die te Rochelle lagen, aankomen. Onze ontvluchting was dus mislukt. Totnutoe was dit het eenige onbewaakte punt geweest, maar die gelegenheid was nu ook voorbij. Ieder moest nu zoo spoedig mogelijk een goed heenkomen zoeken, wilde hij niet voor altijd opgesloten worden.

—o—

VIII.

DE VLUCHT.

De meeste vluchtelingen waren ongehuwd, maar waar moest ik mij bergen met mijne zes kinderen? Wilde ik naar Rugaudière terug, dan moest ik langs de muren van La Rochelle en dat was niet zonder gevaar te doen. Bovendien, zou mijn paard, dat letterlijk verstijfd was, nog zoo ver kunnen gaan? Opeens kwam mij echter het schriftwoord voor den geest: „De Engel des Heeren schaart zich rondom degenen, die Hem vreezen.” Van dat oogenblik wierp ik al mijne bekommernissen op Hem, Die ook voor mij zorgen zou. Zoo nam ik dan getroost de terugreis aan. Het meest had ik met de kinderen te doen, vooral de drie kleinste, die nog niet loopen konden. Gelukkig, dat de trouwe Dillo nog bij mij was. Op een heuvel gekomen, sprak ons iemand aan, die ons mededeelde, dat

mevrouw Chorsy op vierhonderd pas afstands in eene hut gevlucht was. Het arme mensch verkeerde in doodsangst en dacht, dat hare dochter reeds ingescheept was. Zij zelf was door de modder, waarin ze nog een schoen gelaten had, naar de hut geloopen. Dat was voor hare dochter, die nog bij ons was, een blijde tijding. Een der vluchtelingen was door het gedrang in het water gevallen. Gelukkig was hij weer naar den wal gekropen, maar in dien tijd, was zijne vrouw met het kind al weggevaren. Zulke tooneelen hadden meer plaats. Ook een mijner vrienden Chabron was dat vroeger overkomen. Terwijl zijne kinderen reeds in de sloep zaten, moest hij aan den kant blijven en een half uur later zat hij in de gevangenis.

Uitgeput kwamen wij eindelijk te Rugaudière aan.

Eenige dagen later kreeg mijn vriend eene aanmaning om de kinderen weg te zenden, anders zou zijn huis gesloopt worden. Hij zorgde nu, dat ze in een nabij gelegen dorp bezorgd werden en zoodoende was dat gevaar weer voor een oogenblik geweken.

Ik bleef nu weder te La Rochelle, waar ik mij weer druk bezig hield met het proces en deed, alsof er niets gebeurd was. Bij mevrouw Chorsy brachten we nog menig aangenaam uur door in het bespreken der dingen, die het koninkrijk Gods aangaan.

Meneguerre en ik zaten echter niet stil. Voortdurend zochten we naar eene gelegenheid om te ontkomen, maar alle pogingen waren vruchteloos. De vervolging werd al heviger en bloediger. De hand van den beul en de sabels der dragonders spreidden dood en verschrikking over deze streek.

Eindelijk verhoorde de Heere onze vurige gebeden. Onze oude geleider had een Hollandschen kapitein gevonden, die bereid was ons te ontvangen.

Zondag den 16den April, eersten Paaschdag, klopte, een mij geheel onbekend persoon aan de deur en verzocht mij zoo spoedig mogelijk bij drie dames te komen,

die ik kende en die het feest in huiselijken kring wilden vieren. Ik kleedde mij dadelijk en volgde den vriendelijken jonkman. In het huis aangekomen vond ik daar niet alleen de drie dames, maar ook nog een twintigtal vrienden en vriendinnen. De jonge man hield dien dag twee schoone predikatiën, terwijl ik den dienst van voorlezer vervulde. Het was een heerlijken Paaschabbath en wij ondervonden de waarheid van het Woord: Waar twee of drie in Mijn naam vergaderd zijn, zal Ik in het midden wezen.

Meer dan ooit brandde ik van verlangen om het land te verlaten, ten einde God ongestoord te kunnen dienen. Maar met Jacob mocht ik dan ook bidden: Heere, laat mij en de mijnen niet gaan, tenzij Ge me zegent.

's Maandags begaf ik mij voor het laatst naar La Rochelle. Terwijl ik daar bij mijnheer Meneguerre was, kwam de geleider, die ons meedeelde, dat we ons voor het vertrek gereed moesten houden. Nadat we ontbeten hadden, gelastte hij ons, hem op eenigen afstand te volgen. Telkens ging hij nu het eene dan het andere huis binnen en toen het 's middags twee uur was, kon hij ons meedeelen, dat alles goed ging en dat we op dezelfde plaats zouden samenkomen als de vorige maal. Deze tijding bracht mij in groote verlegenheid, daar ik onmogelijk dien dag de kinderen kon bereiken. Ik liep dus terstond naar Jaantje, die bij eene dame in de stad diende en gelastte haar de kinderen naar de aangezeven plaats te brengen. Zij kwam daar dan ook 's middags om vier uur aan. Zoodra ik kon, spoedde ik mij er ook heen, maar het was reeds te laat, de kinderen waren onder geleide van een zestienjarigen knaap vertrokken. Alleen Pieter was achter gebleven. Het was nu een zeer gunstige tijd om ongemerkt te ontvluchten. Met het Paaschfeest waren de wegen zwart van de menschen, vooral nu het mooi weer was. De kinderen konden ongemerkt door Rochelle gaan, daar er op dien dag zoovele waren die hierheen kwamen om Paasch-

Dinsdag op luidruchtige wijze te vieren. Onder de nieuwe vluchtelingen waren ook twee bannelingen, die de vorige maal ook bij ons geweest waren. Beiden waren vaders van groote gezinnen, die in het gewoel aan het strand hunne vrouwen en kinderen verloren hadden. Zoodra ik ze bekend gemaakt had met de nieuwe gelegenheid die zich aanbood, waren ze overgelukkig en volgden me terstond, want ze hadden in die drie maanden niets van hunne betrekkingen vernomen. Zoo vertrokken we met ons vieren uit de vallei, waar mijne kinderen geweest waren, die zich al op weg bevonden. Hier nam ik afscheid van mijne lieve Jaantje. Zij kon me nu nog niet volgen. Er waren nog eenige noodzakelijke bezigheden te verrichten en bovendien zij was in goede handen.

We begaven ons nu op weg en vonden de kinderen met den knaap nabij het kasteel van Pampin, bij een kruispunt. Zij waren hier blijven wachten, omdat de jeugdige gids meende, dat hij hier wel de vader van zijne beschermelingen zou ontmoeten.

Toen ik de knaap bedanken wilde, sprak hij: „Goede heer, ik bid u, neem mij mee. Als u het reisgeld voor me wilt betalen, zal ik u niet verder tot last zijn. Ik heb al zoo lang begeerd het land te verlaten om God in vrijheid te kunnen dienen, maar ik durfde er mijne ouders niets van te zeggen. O, mijnheer, ik smeeek u neem mij toch mede. De Heere heeft mij gezegd: Zoek eerst het koninkrijk Gods en alle andere dingen zullen u toegeworpen worden. Nu ben ik gerust en ik weet zeker, dat de Almachtige mij in het vreemde land niet zal verlaten.”

De knaap was zoo beleefd en zijn bede zoo dringend, dat ik beloofde hem mee te nemen.

Volgens afspraak kwamen we in het kasteel samen, gebruikten daar een flink maal en gingen vervolgens naar het kleine huisje, waar onze geleider ons zou komen afhalen. Eindelijk kwam hij met een groote sloep. Alle aanwezigen konden er in en met veel moeite, na eerst nog tot onze

borst in het water gestaan te hebben, om de sloep van de rotsen vrij te krijgen en na den geheelen nacht op zee rondgewalkt te hebben, vonden wij eindelijk tegen den morgen het Hollandsche vaartuig. Daar namen we van den edelmoedigen man een hartelijk afscheid.

De 19e April 1688 was een onvergetelijke dag.

Onze overtocht was lang en stormachtig, maar negentien dagen later, den 8sten Mei, wierp ons schip voor Den Briel het anker. Den volgenden dag was het Zondag en woonden we den dienst bij in de Fransche kerk te Rotterdam. Wat eene dankbaarheid vervulde aller harten, toen we daar zoo rustig den predikant Jurin konden aanhooren. Woensdag daarop preekte ds. Gilbert. Door zijne woorden werden we zoo bewogen, dat we openlijk belijdenis van onze zonden deden, want er waren er daar meer, die de afzwering geteekend hadden.

Intusschen hadden mijne vrienden in Frankrijk gezorgd, dat Jaantje vertrekken kon. Den eersten Juni ging zij aan boord

en na eene voorspoedige reis van vijf dagen kwam zij in Den Briel aan.

Kort na hare aankomst vertrok ik met mijne kinderen naar Amsterdam, waar ik acht jaren gewoond heb.

Hier in het land der vrijheid konden we God naar hartelust dienen en vonden we menigen vriend uit Frankrijk terug.

In Amsterdam huwde Migault voor de tweede maal. Hij leefde hier rustig en kalm tot hij te Embden tot voorlezer in de Fransche kerk en tot onderwijzer aan de Fransche school benoemd werd.

Dit aanbod sloeg hij niet van de hand en Dinsdag den 22sten Mei 1696 verliet hij Neerlands hoofdstad. Maandag den 28sten daaropvolgende kwam hij te Embden aan.

Hier sleet hij de overige dagen zijns levens.

Aan het eind van zijn aardse loopbaan gekomen kon hij met een vrij gemoed op de vraag zijns Heilands: Heeft u ook iets ontbroken? antwoorden: Niets, Heere, Gij hebt alles welgemaakt.

In den sneeuwstorm

(Naar 't Engelsch.)

DOOR

D. VELTMAN.

Vóór dag en dauw reeds was Hanna, een echt Schotsch meisje, met hare schapen op de heuvels en zoodra een rand van de groote, ronde maan zichtbaar werd, dreef zij hare kudde huiswaarts. Wat gaf zij er om, of het ruw of schoon weder was! Steeds was ze op haar post, om in die groote, uitgestrekte Schotsche hoogvlakten een wakend oog over de haar toevertrouwde schapen te houden.

Op een' winteravond, toen ze hare kudde weer in de warme stallen gebracht had, begaf ze zich, als naar gewoonte, naar de woning harer ouders, welke op een half

uur afstands van het huis haars meesters lag. Terwijl ze nu heuvel op heuvel afliep, neuriede ze een lied, dat thans, nu alles door de vorst was gestremd, niet zooals gewoonlijk, begeleid werd door het rusteloos kabbelen der tallooze beekjes. Zoo nu en dan stond ze stil en trachtte de sterren te tellen, die daar aan den hemel als zoovele lichtjes tintelden of zij zocht de verschillende sterrenbeelden op en noemde ze bij de namen, waaronder ze bij de schaapherders bekend waren. En wanneer ze haar' blik naar den grond richtte, die nu als met diamanten bezaaid scheen, dan dacht ze aan den kleinen haard thuis, aan hare ouders, die op haar' komst zaten te